

нашата следваща спирка.

„В началото на улица „Габровени“ се намира хан „Габровени“ – основно място за сбирки на хъшовете в Букурещ. Той е построен от доктор Никола Василиади с парите на баща му Васил и вуйчо му Никола – двама българи от Габрово, които дълги години работят в Германия, Австрия и Унгария“, разказва Лука Велчов.

В своя очерк „Букурещ – по пътеките на българските възрожденци и... не само“ той пише, че животът и дейността на Панайот Хитов, Филип Тотю, Димитър Горгов, Иван Драсов са тясно свързани с хана – средището на българите през Възраждането. Тук се е състояло и разширено събрание на Българския революционен комитет през август 1875 г., на което главна роля има Христо Ботев. Тук се е получила телеграмата за пристигането на Филип Тотю. В хан „Габровени“ се помещавала и Добродетелната дружина до 1869 г.

„Ханът е възстановен преди 7–8 години със средства от Лихтенщайн, Норвегия и Исландия“, посочва Лука

Велчов табелата отпред, а после връща разказа към възрожденския обществен деец доктор Никола Василиади, който събрал пари и построил хотел „Трансилвания“, днес наричан „Универсал“.

„Д-р Василиади закупува мястото от българина Иван Добрев Хаджи Бакалогу. В „Трансилвания“ са отседнали предимно български търговци на път за Брашов, където е имало голяма българска колония. През 1876 г. в Букурещ пристига Иван Вазов. Като преводач на руснаците. И изпраща пощенска картичка в България. В нея пише, че пътувал добре и сега е в Букурещ и си пие кафето в хотел „Трансилвания“, казва с усмивка Лука Велчов. Български следи родолюбецът открива и в „Хана с липите“ (Hanul cu lei) – единственият исторически хан в румънската столица, който е запазил автентичния си вид.

„Построен е през 1833 г. от двама българи от Свищов. Инициалите на техните имена, които са изписани на кирилица – Ангел Полизов и Сте-

фан Попович, все още стоят на арките“, показва ми Лука Велчов, а после обяснява как някога каруци със стока влизали от едната и излизали от другата страна, а високите порти пазели от крадци.

Отсреща е някогашният хан „Симеон“, построен от българин от Русе – Симеон Росети. „Тук, на партера, били преместени библиотеката и читалището „Братска любов“. Това се случило през 1867, след смъртта на Георги Стойков Раковски. В преместването участвал и Левски“, твърди Лука Велчов.

Стигаме и до някогашния площад „България“.

„Той се наричал така през XIX век. Но преди седем години донесоха тук реплика на паметника на вълчицата на Капитолия с Ромул и Рем. И смениха името. Вече не е „България“, а е „Латин“, казва с тъга Лука Велчов. Обещаваме си скоро пак да се срещнем. Защото целият Букурещ е осеян с български следи, които трябва да бъдат показвани. ◆

Четирима големи български графици и техният поглед към света

На 4 октомври, в галерията на Българския културен институт в Прага бе открита изложбата „Реалност и мистика“. Експозицията е създадена по проекта „Другото око“ на СГХГ, който представя периодично експозиции по идея и подбор на външни куратори не-изкуствоведи – да работят с творбите от фондовете на галерията и да създадат своя посока на размисъл в изкуството.

Смисълът на проекта е да се видят вече познати творби от фонда на Галерията от „неизкушеното око“ – така през него минават философи, писатели, поети, журналисти, режисьори, които виждат и усещат детайли и проблеми, незабелязани от работещите постоянно с творбите на изкуството. Куратор на изложбата „Реалност и мистика“ е Георги Войнов – икономист и дългогодишен колекционер на съвременно изкуство. Оказва се, че той проявява интерес към произ-

веденията, дарени от самите автори, а също и към графиката, която заедно с рисунката остава на заден план, защото живописиста със своите ярки багри е винаги по-атрактивна. Георги Войнов се спира на колекция от графични творби и скулптури на творци от различни поколения, но с изключителен принос към българското изобразително изкуство и с много международни награди.

В увода на каталога, съпътстващ изложбата, кураторът споделя: „Реалността на видимото и мистиката на невидимото. Материята или духа,

фактите или притчите. Послания, които припомнят и тълкуват вечните теми в изкуството. Изложбата представя четирима големи български графици и техният поглед към света. Общото, което свързва различните по тема и материал творби (печатна графика и скулптура), представени в настоящата изложба, е, че всички те са влезли в колекциите на Софийска градска художествена галерия като дарения. В експозицията са включени 82 графики и 15 малки пластики – дело на творци от различни поколения, с различна естетика, житейска

философия и стил на изразяване. Графичните техники са разнообразни, като осезаемо се забелязва развитие в качеството на използваните материали – хартия, цветност и размер на изображенията“.

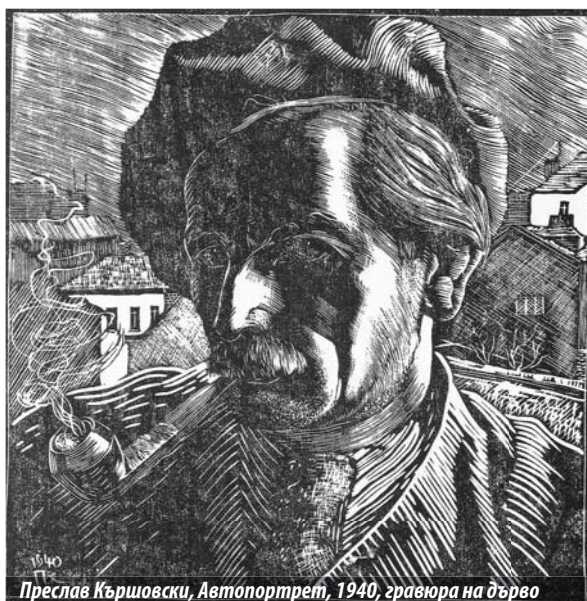
Изложбата е съставена от работи, подбрани от самите автори измежду собствените им произведения, и дарени в графичния и скулптурния фонд на СГХГ, както и творби, дарени на галерията от наследниците на известни наши художници.

„Веселин Стайков и Преслав Кършовски търсят своите теми в действителния, видим свят: места, събития и хора, така, както са ги срещали в ежедневието – на път, в планините или при морето, в селските покрайнини или в центъра на града. Рисунката им – реалистична, неподправена, директна, монументална или деликатна – въздейства с откровеността си.

При Румен Скорчев и Николай Майсторов разказът на вечните притчи или сантиментални спомени е облечен в мистика и обвързан с нереални същества и ситуации. Подсъзнателната действителност или авторовата фантазия са своеобразно предадени чрез свободата на рисунката и интензивността на колорита“.

Дарения са постъпвали в Софийската градска художествена галерия през различни години и при различни поводи като жест на самите автори или техните наследници.

„Дарението си Николай Майсторов прави лично през 1981, 1994 и 2014 г. с подбрани работи, организирани в няколко цикъла и подредени от автора по папки. Отпечатъците са с отлично качество, майсторско изпълнение и на високо професионална хартия. В неговата колекция са включени 152 работи, основ-

Преслав Кършовски, Автопортрет, 1940, гравюра на дърво

Веселин Стайков, Карловият мост в Прага, 1965, литография

Николай Майсторов, Сили на отвъдното, 2000, литография

Румен Скорчев, Остров, 2001, литография

но монографии и рисунки и 3 гравюри на цинкови плочи“. Николай Майсторов завършва Художествената гимназия през 1963 г. и специалност живопис във ВИИИ „Николай Павлович“ през 1969 г. в класа на проф. Ненко Балкански. От 1969 г. участва в общи художествени изложби, самостоятелни изложби прави през 1976, 1981 и 1984 г. През 1972–73 г. води занятия в Художествената гимназия, а в периода 1973–75 г. е асистент в Архитектурния факултет на ВИАС. Главен художествен ръководител на Първа частна художествена академия „Жул Паскин“ в София. Доцент в Славянския университет, професор във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“ от 2001 г. Професор в Нов български университет от 2007 г. Почетен професор на Нов български университет от 2013 г. Създава живописни платна в жанровете фигурална композиция, портрет, както и графични творби – литографии и офорти. Творби на Майсторов са притежание на НХГ, СГХГ, галерии в страната и частни колекции в чужбина. Има над 40 самостоятелни изложби в България и над 17 в чужбина: Германия, Нидерландия, Полша, Белгия, Унгария, Япония, Португалия. Носител е на редица награди: Втора награда на изложбата „Леонардо и ние“; на националните награди за живопис „Захарий Зограф“ и „Владимир Димитров – Майстора“. Негови рисунки са използвани за илюстрации на много книги.

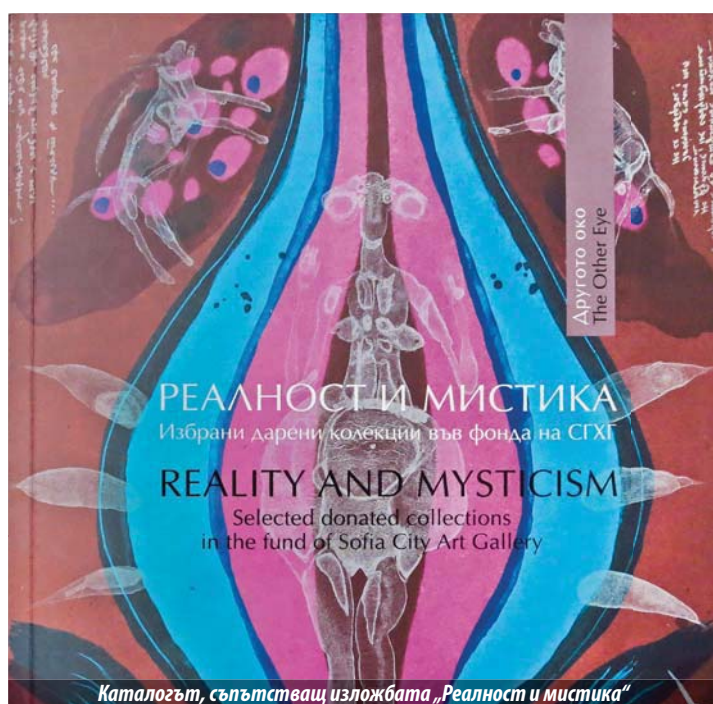
„114 работи на Веселин Стайков – 65 гравюри и 49 литографии са дарени от съпругата и сина на художника през 1988 г.“. Веселин Стайков е роден в Пещера. През 1925 г. завършва специалност „Графика“ на Художествената

академия, където негови преподаватели са Борис Митов, Никола Маринов, Цено Тодоров и Васил Захариев. През 1940 г. прави специализация в Италия. През 1946 г. става доцент, а през 1961 г. – професор в Академията, където преподава „Илюстрация и оформление на книгата“. Стайков работи основно графика и живопис. Негови творби са представяли българското изобразително изкуство на международни изложби в десетки страни по света. Самостоятелни изложби прави в Мюнхен (1938), Прага (1953), Берлин, Лайпциг и Потсдам (1961). На Парижкото изложение през 1937 г. печели златен медал. През 1956 г. излиза книга за Веселин Стайков с автор Цанко Лавренов. Негови творби са притежание на Националната художествена галерия, Софийската градска художествена галерия и много градски галерии в България.

„Румен Скорчев дарява лично 124 литографии, гравюри и рисунки през 2004 и 2011 г.“. Акад. Румен Скорчев е роден през 1932 г. в Ески Джумая. Първото му образование е инженер-паркостроител (1957). През 1964 г. завършва „Илюстрация“ във ВИИИ „Николай Павлович“ при проф. Веселин Стайков. Работи като художествен редактор и главен художник на изд. „Народна младеж“. Професор е в Катедра „Графични изкуства“ в НХА. От края на 60-те години на ХХ век Скорчев добива популярност в България и чужбина с множеството спечелени награди от участия в международни изложби. Организира самостоятелни изложби в Австралия, Италия, Индия, Холандия, Люксембург, Кюрасао, Русия, Швейцария, Германия, Австрия, Ирак, Норвегия, САЩ и др. Удостоен е с над 40 международни и национални награди. Негови творби са притежание на Национална художествена галерия, Софийска градска художествена галерия, галерия „Уфици“, Флоренция (Италия), гале-

рия „Албертина“, Виена (Австрия), музей „Виктория и Алберт“, Лондон (Англия) и др. Илюстрирал е над 200 книги за деца и възрастни. През 1982 и през 1994 г. е представен с творби в Швейцарската енциклопедия за „Приложната графика“ на ХХ век. А през 1990 г. е включен в двутомното издание за 300 съвременни художници в графичното изкуство, издадено от Международния център за изкуство в Киото, Япония. Умира през 2015 г. в София.

„Едно от по-късните по време дарения – 62 броя гравюри, литографии и рисунки на Преслав Кършовски

ски – е направено от съпругата му, художничката Светлана Мицеева през 2012 г.“. Преслав Кършовски е художник, живописец и график. Произхожда от видната възрожденска фамилия Кършовски от гр. Елена, известна с участието си в борбите за църковна и национална независимост. Той е внук на Иван Кършовски – четник при войводата Панайот Хитов, съратник на Васил Левски, а след Освобождението участник в Учредителното и I велико народно събрание, учредител на Българското книжовно дружество, прераснало в Българска академия на науките. Преслав Кършовски завършва „Живопис и графика“ в Художествената академия

и специализира във Варшава. Първоначално работи като художник в Пловдивския и Варненския театър, както и в Народния театър в София. Той е един от основателите на Дружеството на художниците, на Софийската градска художествена галерия, както и на Националната художествена галерия, чийто пръв директор е в периода 1950–1957 г. В този период преподава „Плакат“ в Академията. Преслав Кършовски е автор на множество графични и живописни платна, гравюри, плакати и илюстрации във всички жанрове и техники, а също и един от видните майстори на екслибри-са в България.

Част от цялостната изложба, подбрана от куратора, са и петте глинени портрети-маски, дарени от Маргарита Радева през 2006 г., както и деветте малки пластички на Маргарит Цанев, изработени от мек варовик и дарени през 1981 г. Грубият житейски отпечатък в керамичните портрети на Маргарита Радева контрастира с меките пластични форми на скулптурите на Маргарит Цанев и така тези творби се приобщават към представените графични произведения.

„Обръщайки поглед към дарените колекции в СГХГ, настоящата изложба е израз на почит и уважение към дарителите за техния благороден акт, равностоен на художествената значимост на дарените произведения. Дарителството в изкуството е личен избор, но с изключително обществено присъствие и значение“, подчертава Георги Войнов.

Жанрово разнообразие и разнообразие в тематично отношение, различни гледни точки за живота и изкуството – всичко това можете да намерите в изложбата „Реалност и мистика“.

В материала са използвани информация и снимки от каталога, съпътстващ изложбата „Реалност и мистика“, издание на Софийската градска художествена галерия, 2022 г.